

<https://doi.org/10.15407/np.74.118>

УДК 027.54(477-25)НБУВСІАЗ:025.5:355.48(477:(470+571))“2014/...”

Наталія Тарасенко,

науковий співробітник,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна

e-mail: n_tarasenko@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1825-2209>

РОЛЬ БІБЛІОТЕК У СТВОРЕННІ ТА ПОШИРЕННІ НАРАТИВІВ ПРО РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКУ ВІЙНУ

Стаття сконцентрована на аналізі наукових підходів до розкриття змісту поняття «стратегічний наратив», аргументації актуальності та необхідності його якісного формування і поширення у системі соціальних комунікацій в умовах російсько-української війни. У цьому контексті акцентовано увагу на підвищенні інтенсивності інформаційних потоків і ускладненні з огляду на це розпізнавання достовірної інформації, що послаблює зусилля держави і суспільства щодо трансляції стратегічних наративів про російську агресію. Здійснено науковий аналіз ролі бібліотек у формуванні наративів про російсько-українську війну з точки зору їх функціонування як загальносуспільних інформаційних центрів, що надають доступ до верифікованої та структурованої інформації, а також створених на її основі нових ресурсів. Вивчено та систематизовано наукові та інформаційно-аналітичні продукти, створені науковими співробітниками СІАЗ НБУВ за три роки повномасштабної війни Росії проти України. Встановлено, що за своєю тематикою, фактологічним та подієвим наповненням, висновками, сформульованими на основі аналізу експертних оцінок та прогнозів, вони є ресурсом, що дає змогу встановити деталі і послідовність перебігу військових, політичних, економічних процесів періоду повномасштабної війни. Наукові гіпотези й аналітичні висновки, сформульовані в цих дослідженнях та поширені в інформаційному середовищі завдяки засобам комунікації бібліотеки зі своїми користувачами, доречно вважати елементом стратегічного наративу держави про російсько-українську війну, оскільки бібліотека формулює їх на основі використання достовірної, релевантної, неупередженої інформації, яка є підґрунтям для розуміння суспільством подій і процесів, що відбуваються в Україні та світі під час війни, сприяє

© Н. Тарасенко, 2025

формуванню об'єктивної їх оцінки та впливає на становлення переконань сприймачів наративу.

Ключові слова: наративи про російсько-українську війну, інформаційно-аналітичні продукти СІАЗ НБУВ, наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, журнал «Україна: події, факти, коментарі».

Інформаційні ресурси набувають дедалі більшого значення на сучасному етапі розвитку людської цивілізації. Будь-які суспільні, державні, політичні, економічні та інші процеси нині напряму залежать від вчасно отриманої, якісної, достовірної інформації, яка стає необхідним елементом суспільного прогресу і головним підґрунтям прийняття численних рішень на різних рівнях функціонування соціальних комунікацій. Ця тенденція унаочнює глобальний процес переходу від індустріального суспільства до інформаційного, у якому інформація набуває якісно нової функції, що полягає у створенні можливостей для впливу на сприйняття людиною, групами людей, державами та навіть усією людською цивілізацією навколишнього світу. Інформація стає глобальним ресурсом, використання якого дає змогу змінити перебіг певних процесів, посилити чи послабити їх ефективність, вплинути на їх кінцевий результат, залежно від способів презентації й розставлених акцентів, сформувати певну суспільну думку, вибудувати аргументоване пояснення цільовим аудиторіям чи населенню окремих країн якихось подій, намірів, планів, напрямів державної політики тощо.

У науковому дискурсі соціальних комунікацій сукупність методів і засобів комунікації, які формують у суспільстві інформаційні тематики та меседжі, конструюють смисли, утверджують загальні цінності та сприяють окресленню державою чи організацією своїх інтересів, напрямків та моделей розвитку, позначає поняття «наратив» або «стратегічний наратив». Наявні підходи до розкриття змісту зазначеного поняття передбачають урахування напрацьованих різних наук – політології, філософії, соціології, психології, культурології, соціальних комунікацій, військової справи тощо. Вивченням стратегічних наративів через призму специфіки різних наукових сфер займалися Г. Піскорська, Л. Шутяк (соціальні комунікації), О. Курбан, М. Ожеван, Х. Юськів (філософія), В. Солонніков,

О. Войтко, Т. Пашенко (військова справа), С. Гуцол, Н. Чепелева (культурологія). Дослідженням феномену стратегічного нарративу займалися також В. Горбулін, Д. Дубов, О. Мандзюк, Є. Макаренко, Т. Сивак, С. Соловійов та ін.

У дослідженнях науковців зроблено акцент на перспективності наратологічних досліджень у загальному процесі розвитку теорії стратегічних комунікацій, можливостях застосування наративного дискурсу в інформаційно-аналітичній діяльності, визначенні дефініції та змістовного наповнення поняття «нарратив», відслідковуванню принципів і закономірностей створення, поширення й сприйняття нарративів. Відзначається, що у найбільш загальному розумінні стратегічний нарратив – це домінуючий напрям у викладенні послідовності та суті певних подій і процесів, створений для управління їх сприйняттям цільовими аудиторіями і спрямований на досягнення стратегічних цілей. Тобто стратегічний нарратив пропонує інтерпретацію якоїсь ситуації та підказує відповіді на пов'язані з нею нагальні питання, спираючись на ретельно підібрану фактичну доказову базу, аналіз ідей і думок, які вже циркулюють в інформаційному просторі, і спрямований на подальшу корекцію світосприйняття й поглядів сприймачів нарративу.

Формування та утвердження в суспільстві інформаційних нарративів є одним із ключових завдань інформаційно-комунікативної діяльності держави та її провідних інституцій. Як стверджує Г. Почепцов, держава є провідним виробником і головним популяризатором нарративів у суспільстві [1]. Саме стратегічні нарративи є тими інструментами, за допомогою яких держава може акумулювати національні ідеї та просувати їх у маси. Виходячи з цього, механізми формування та втілення стратегічного нарративу можуть бути найрізноманітнішими й можуть реалізовуватися майже в усіх сферах, де держава вважає, що має бути досягнуте певне спільне розуміння процесів чи подій і ставлення до них [2].

Нові виклики щодо формулювання Українською державою стратегічних нарративів постали з початком російсько-української війни, коли одночасно з потребою відбивати вторгнення російської армії на полі бою, виникла необхідність виявлення інформаційних загроз, пошуку механізмів цілісної відповіді на засилля фейків та

ворожій пропаганди, створення системи об'єктивного інформування населення України та міжнародної спільноти про російську військову агресію. В умовах війни формування стратегічного наративу стало критично важливим завданням для України, спрямованим на утвердження національних цінностей, забезпечення розуміння населенням сенсу подій, пов'язаних із застосуванням воєнної сили, мобілізацію суспільства, максимальне залучення людських та матеріальних ресурсів для відсічі ворогу [3].

В умовах повномасштабного вторгнення РФ одним з інструментів поширення наративів держави в медійному просторі став телемарафон «Єдині новини», який об'єднав мовлення провідних українських телеканалів задля надання українцям верифікованої інформації про хід війни й обмеження поширення фейків та російської пропаганди. Крім того, з початку російського вторгнення Президент України В. Зеленський став регулярно звертатися до громадян із повідомленнями про стан справ у державі.

25 лютого 2022 р. Міністерство культури та інформаційної політики оголосило про початок безперервного мовлення всеукраїнського телемарафону, а 19 березня 2022 р. Президент України ввів у дію рішення РНБО «Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану». Таке рішення визначало, що в умовах дії правового режиму воєнного стану пріоритетом національної безпеки є реалізація єдиної інформаційної політики. Реалізація такої політики мала бути забезпечена через об'єднання усіх загальнонаціональних телеканалів в організації цілодобового телемарафону «Єдині новини #UАразом». У постанові від 19 березня 2022 р., яка запроваджувала «єдину інформаційну політику» в умовах воєнного стану, В. Зеленський назвав цю політику «питанням національної безпеки» і визначив телемарафон як «єдину інформаційну платформу для стратегічних комунікацій» [4].

Згодом спроба централізувати поширення інформаційних повідомлень в умовах повномасштабної війни через етер телемарафону виявила певні недоліки цього процесу, зокрема, «Єдині новини» почали дедалі більше ототожнювати із цензурованим джерелом, що поступово сприяло зменшенню уваги громадян до його повідомлень. Водночас в умовах регулярних відключень електропостачання восени

2022 р. – зимою 2023 р. перегляд телепрограм істотно скоротився, натомість збільшилась увага до контенту, який міг бути відтворений на мобільних пристроях (смартфонах, ноутбуках, планшетах). Тож інформацію почали поширювати через Telegram-канали, блогерів, соціальні мережі. Ці канали відрізнялися можливістю отримувати інсайдерську інформацію, прискорено реагували на певні події, поширювали власні оцінки подій російсько-української війни [5].

У травні 2022 р. Київський міжнародний інститут соціології відзначав, що 76,6 % українців використовували соціальні мережі як джерело інформації, телебачення – 66,7 %, мережу «Інтернет» (не враховуючи соціальні мережі) – 61,2 %, радіо – 28,4 %, а друковані ЗМІ – лише 15,7 % опитаних. При цьому повідомленням з телебачення довіряли 60,5 % респондентів, а соціальним мережам – майже 54 % [6].

Загальні тенденції медіаспоживання збереглися у 2023 р. Відповідно до дослідження Громадянської мережі ОПОРА, найпопулярнішим джерелом інформації для українців у 2023 р. залишалися соціальні мережі – їх обирали 77,9 % опитаних. На другому місці опинилося телебачення з 62,5 %, на третьому – інтернет (без урахування соціальних мереж) – 57,7 %. Дещо популярнішими порівняно з минулим роком стали радіо (33,7 %) та друковані ЗМІ (17,8 %). При цьому у 2023 р. телебачення та соціальні мережі майже зрівнялися за рівнем довіри. З незначним відривом лідерство зберігало телебачення (61,1 %), а соціальним мережам довіряли лише на 1,1 % менше опитаних. Довіра до інтернету без соціальних мереж дещо знизилася порівняно з 2022 р.: 45,1 % у 2023 році та 49 % у 2022-му [7].

На третій рік повномасштабного вторгнення Росії в Україну перегляд новин, стеження за повітряними тривогами, обстрілами, змінами ситуації на фронті, в політиці й економіці стали рутиною для багатьох українців. Однак засилля дезінформації й інформаційно-психологічних спецоперацій, недовіра до державних медіа-майданчиків і пошук правдивої інформації спонукали громадян змінювати свої звички та шукати нові платформи для отримання новин. У 2024 р. опитування Громадянської мережі ОПОРА показало, що соціальні мережі й надалі утримують чільну позицію як джерело новин – їх використовували з цією метою 73,4 % українців. Друге місце перейшло до інтернету (без соцмереж) із майже 60 %. А от

телебачення відчутно втратило аудиторію – звітди дізнавалися новини 42,7 %, що на 20 % менше, ніж у 2023 р. Радіо (22 %) та друковані ЗМІ (майже 12 %) теж обирали дещо рідше: популярність першого знизилася на 11,7 %, а другого – майже на 6 % порівняно з 2023 р. [8].

Якщо у 2023 р. рівень довіри до більшості джерел інформації потроху зростав, у 2024 р. українці стали менше довіряти всім джерелам інформації. Натомість зросла кількість людей, які не довіряють жодному джерелу інформації (5,2 % – у 2022, 7,7 % – у 2023 і 15,2 % – у 2024 р.). Найбільше (майже на половину) довіру громадян втратили телебачення (34.1 % у 2024 р. проти 61,1 % у 2023 р.) і радіо (24,2 % проти 41 %). Довіра до друкованих ЗМІ знизилася з 30,3 % у 2023 р. до 18 % у 2024-му. Новинам із соцмереж стабільно довіряє найбільше респондентів (47,3 %), але загалом довіра до них впала (з 60 % у 2023 р. до 47,3 % у 2024 р.). Інтернету без соціальних мереж довіряли 43 % українців (лише на 4,3 % менше, ніж соціальним мережам), що на 5,8 % нижче, ніж у 2022 р. – це найменший відсоток спаду серед усіх джерел [8].

Поява альтернативних джерел інформації різко збільшила інтенсивність інформаційних потоків, ускладнила розпізнавання недостовірних повідомлень та створила додаткові можливості для поширення російської дезінформації та фейків. У такій ситуації особливої актуальності набуло формування стратегічних наративів, заснованих на якісному моніторингу інформаційного простору, аналізі достовірних джерел інформації, обробці даних і створенні на їх основі систематизованих інформаційних масивів або аналітичних продуктів, які б були достатньо аргументовані, неупереджені, не мали політичного забарвлення, викликали довіру населення. Не менш важливим для сприйняття суспільством такого наративу є, вочевидь, його ефективне поширення через мережу перевірених інформаційних інститутів, які застосовують різні способи їх трансляції через надійні та доступні споживачам канали.

У цьому контексті варто проаналізувати ресурсний, інформаційно-аналітичний та науковий потенціал українських бібліотек, значення яких серед традиційних інформаційно-комунікативних інститутів суспільства постійно зростає завдяки їх перетворенню з пасивних

інформаційних посередників на одну з найпродуктивніших і масових систем управління знаннями. Бібліотеки надають широкі можливості для звернення до колективної пам'яті, збираючи і зберігаючи документовану інформацію та знання, беруть участь у формуванні документального потоку і здійснюють його аналітико-синтетичну обробку, систематизують і оцінюють інформаційні ресурси [9].

Це створює основу для багатьох сучасних інформаційних і знанневих процесів, у т. ч. дає можливість здійснювати історичну фіксацію подій російсько-української війни, збирати і зберігати інформацію про політичні процеси в Україні та світі у воєнний час, про факти російських злочинів на території України, а в більш широкому контексті – основою для наукового осмислення глобальних політичних та економічних процесів цього історичного періоду.

Бібліотеки сьогодні – це потужні центри інтеграції, систематизації та опрацювання інформації, забезпечення нею зростаючих потреб освіти, науки, культури, економічного та державного життя. Нової якості набуло бібліотечно-інформаційне виробництво, одним із головних напрямів якого стало продукування інформаційно-аналітичних матеріалів, а також інноваційних інформаційних продуктів – бібліотечних сайтів, представництв у соціальних мережах, блогів тощо. Таким чином, сучасна бібліотека трансформувалася у загальносуспільний інформаційний центр, який надає не лише технічні можливості доступу до первинної, необробленої інформації, а й створює якісно інший рівень доступу – інтелектуальний, що забезпечує доступ до структурованої, систематизованої інформації, робить зріз певної проблеми на основі аналізу великих масивів первинних джерел, застосовуючи для цього певні наукові та інтелектуальні технології. У цьому контексті достатньо обґрунтованим видається твердження про те, що бібліотеки стають важливим елементом суспільної бази інформаційних ресурсів, здатної скласти теоретичне і наукове підґрунтя суспільного розвитку та виступити ефективним інструментом подолання проблем у різних сферах життєдіяльності суспільства [10].

З огляду на це, науковий аналіз ролі бібліотек у формуванні наративів про російсько-українську війну стає важливим завданням,

що передбачає дослідження створюваних ними інформаційних продуктів, дотичних тією чи іншою мірою до зазначеної проблематики та поширюваних засобами друкованої або мережевої комунікації бібліотек із суспільством. Метою пропонованого дослідження є спроба здійснення такого аналізу шляхом вивчення і систематизації інформаційно-аналітичних та наукових матеріалів про перебіг російсько-української війни, створених у Національній бібліотеці України ім. В. І. Вернадського, та визначення на основі цього загальних тенденцій і перспектив участі бібліотек у формуванні наративів про цю війну.

Варто наголосити, що російська агресія проти України завдала величезної шкоди культурній і духовній спадщині українців, у т. ч. й бібліотекам, спричинивши руйнацію багатьох із них та знищення чималої кількості бібліотечних фондів, особливо на тимчасово окупованих та прифронтових територіях. Від початку вторгнення і до червня 2024 р. Росія знищила 138 і пошкодила 577 українських бібліотек [11].

Починаючи з лютого 2022 р., бібліотеки України переорієнтували свою діяльність відповідно до потреб воєнного часу, ставши гуманітарними штабами з підтримки військовослужбовців та внутрішньо переміщених осіб, волонтерськими та консультаційними центрами, культурними осередками, які просувають український національний наратив. Разом з тим бібліотеки під час російсько-української війни не полишили виконання своїх традиційних функцій, продовжуючи акумулювати, систематизувати, зберігати й транслювати суспільству інформаційні ресурси, здійснювати їх аналітичну обробку та проводити наукові дослідження соціальних комунікацій воєнного періоду.

Показовим у цьому контексті є досвід Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського та її структурного підрозділу – Служби інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади (СІАЗ), які під час російсько-української війни не припинили створення наукових та інформаційно-аналітичних ресурсів, видавництва друкованих та електронних праць, а також підтримку і розвиток своїх онлайн-платформ – сайту та сторінок у соціальних мережах. При цьому війна істотно вплинула на тематику наукових

пошуків та інформаційно-аналітичних продуктів бібліотеки, зосередивши акценти на дослідженні специфіки бібліотечно-інформаційної діяльності під час російської агресії та в умовах загострення інформаційного протиборства, проблем українських вимушено переміщених осіб-біженців, ринку праці за умов повномасштабної воєнної агресії Росії, шкоди, заподіяної різним сферам життя українського суспільства воєнними діями, шляхів досягнення справедливого миру та повоєнної відбудови України тощо. Наукові гіпотези та висновки, сформульовані у цих дослідженнях та поширені в інформаційному середовищі завдяки засобам комунікації бібліотеки зі своїми користувачами, доречно вважати елементом стратегічного наративу держави про російсько-українську війну, оскільки бібліотека формулює їх на основі використання достовірної, релевантної, неупередженої, заснованої на експертних оцінках інформації, яка є підґрунтям для розуміння суспільством подій і процесів, що відбуваються в Україні та світі під час війни, сприяє формуванню об'єктивної їх оцінки та впливає на становлення переконань сприймачів наративу.

У цьому контексті доречно послатися на дослідження В. Горового [12], який зауважує, що у сучасних воєнних протистояннях величезного значення набуває інформація, яка завдяки розвитку електронних інформаційних технологій, активізації глобалізаційних процесів стає надбанням свідомості всіх категорій населення, а це сприяє осмисленому формуванню громадської думки, що стає інтелектуальною зброєю протиборчих сторін. Тож бібліотечні установи, створюючи та акумулюючи актуальну інформацію в електронні інформаційні ресурси, структуруючи їх і готуючи до ефективного використання в складний історичний період, який наразі переживає українське суспільство, стають важливими інструментами якісного використання інформації.

У контексті вивчення специфіки бібліотечно-інформаційної діяльності під час воєнного конфлікту в умовах загострення інформаційного протиборства О. Аулін наголошує на небезпеці деструктивних зовнішніх впливів на інформаційний простір України. Науковець здійснює аналіз використання наративних конструкцій у межах негативного російського впливу, досліджує організаційні та

інші заходи щодо протидії цій загрозі та надає рекомендації з підвищення ефективності вітчизняних стратегічних комунікацій, зокрема через використання додаткових можливостей бібліотек. О. Аулін зазначає, що вітчизняні бібліотечні установи можуть відіграти позитивну роль у спростуванні фейкових російських наративів та у формуванні й поширенні національного наративу, а також пропонує заходи з протидії негативним інформаційним впливам із використанням можливостей інформаційно-аналітичного ресурсу Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського [13, 14].

Науково-методологічні та практичні аспекти організації бібліотечно-інформаційного, зокрема бібліотечно-аналітичного обслуговування відповідно до інформаційних потреб соціуму в умовах війни висвітлює О. Желай [15]. Аналізуючи роль наукової бібліотеки у системі протистояння російській інформаційній агресії, дослідниця розглядає та узагальнює досвід СІАЗ НБУВ з інформаційно-аналітичного супроводу управлінських владних структур і забезпечення суспільно-інформаційних запитів у військовий період, визначає ефективні методологічні підходи до виробництва інформаційних науково-інтелектуальних бібліотечних продуктів.

Роль бібліотек як інформаційно-комунікаційних установ в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні розглядає також О. Натаров [16]. Він наголошує на актуальності інформування владних структур та громадськості про дослідження та розробки українських учених, насамперед ті, які пов'язані зі зміцненням обороноздатності і безпеки держави, науковим супроводом та пошуком вирішення проблем відновлення та розвитку економіки України у воєнний і післявоєнний періоди.

У полі зору науковців СІАЗ також перебуває проблема українських біженців та внутрішньо переміщених осіб. Ідеться про дослідження С. Кулицького, який розглядає розвиток ринку праці за умов військової агресії Росії, у двох взаємопов'язаних сегментах ринку української робочої сили – в Україні та за кордоном. Особливу увагу приділено соціально-психологічним і соціально-комунікативним аспектам діяльності українських біженців та дослідженню процесу адаптації українських біженців до умов країн перебування [17, 18].

Інформаційно-аналітичний сегмент роботи СІАЗ НБУВ після початку російської агресії та протягом трьох років повномасштабної війни був здебільшого переорієнтований на висвітлення боротьби українського народу і держави з ворогом, аналіз військових, економічних, соціальних, інформаційних та інших ресурсів ведення війни, оцінку позиції щодо підтримки України у війні міжнародними партнерами, їхніх кроків щодо надання озброєння, боєприпасів, запровадження санкцій проти Росії, сприяння завершенню війни і справедливого покарання агресора тощо. Інформаційно-аналітичні матеріали, створені аналітиками СІАЗ на основі моніторингу й систематизації друкованих та електронних ресурсів ЗМІ, соціальних мереж, блогів, вивчення експертних оцінок та прогнозів українських і зарубіжних фахівців, були представлені на порталі Центру дослідження соціальних комунікацій у виданнях «Україна: події, факти, коментарі» та «Шляхи розвитку української науки: суспільний дискурс».

За три роки російсько-української війни у журналі «Україна: події, факти, коментарі» було опубліковано близько 250 інформаційно-аналітичних матеріалів авторства наукових співробітників СІАЗ, які за своєю тематикою, фактологічним та подієвим наповненням, висновками, сформульованими на основі аналізу експертних оцінок та прогнозів, є ресурсом, що дає змогу встановити деталі і послідовність перебігу військових, політичних, економічних процесів періоду повномасштабної війни, створює підґрунтя для розуміння їх причин та наслідків, роз'яснює позицію Української держави і суспільства з цього приводу. Вказані інформаційно-аналітичні продукти розміщено у відкритому доступі на порталі Центру дослідження соціальних комунікацій сайту НБУВ, а також надсилаються корпоративним користувачам в усіх регіонах України. Серед абонентів, що отримують інформаційно-аналітичну продукцію СІАЗ – Верховна Рада України, РНБО, Кабінет Міністрів, Національна академія наук України, міністерства освіти та охорони здоров'я; обласні, районні державні та військові адміністрації (понад 100 адресатів); об'єднані територіальні громади (873 адресати), обласні, міські і районні ради (184). Загалом диференційоване інформаційно-аналітичне обслуговування охоплює 1189 email-абонентів. [12]. Отже, зважаючи на зміст

цих ресурсів та поширення їх через надійні та доступні споживачам засоби комунікації, доречно вважати їх елементом стратегічного наративу про російсько-українську війну [12].

Серед розглянутих дослідниками СІАЗ питань і проблем, що стосуються війни РФ проти України, можна виділити декілька блоків або напрямів аналізу, які розроблялися протягом останніх років, представлені на інтернет-платформах НБУВ та індексуються пошуковими системами googl. Перший з них охоплює оцінки потреб України у військовій допомозі партнерів, стану і перспектив надання ЗСУ важкого озброєння, сучасних систем ППО, танків, авіації, нових зразків зброї та отримання дозволу на їх використання для ураження цілей на території Росії. Цей напрям інформаційно-аналітичної роботи також висвітлював підсумки засідань Контактної групи з питань оборони України у форматі «Рамштайн», обсяги пакетів військової допомоги союзників та санкційних обмежень, які накладалися на Росію на різних етапах війни. Вказаним темам були присвячені аналітичні огляди А. Потіхи [19], М. Дем'яненка [20], О. Рябоконя [21].

Значна увага була приділена міжнародним питанням і досвіду міждержавного співробітництва у контексті військової і політичної підтримки України у протистоянні російській агресії. У цьому блоці здійснювалося вивчення міжнародної реакції на російську агресію проти України, аналіз рішень самітів Україна – ЄС, НАТО, G-20, G-7, міжнародних безпекових конференцій, Глобального саміту миру, Всесвітніх економічних форумів у Давосі, підсумків візитів провідних світових політиків до України й закордонних поїздок Президента України В. Зеленського, дипломатичних зусиль України і партнерів щодо завершення війни. У цьому напрямі працювали М. Закіров [22], О. Ворошилов [23], О. Аулін [24], Н. Тарасенко [25].

Комплексні дослідження здійснили також аналітики економічного напрямку, у полі зору яких перебували проблеми розвитку ринку української робочої сили під впливом повномасштабного військового вторгнення Росії, оцінка стану реалізації міжнародних економічних санкцій проти Росії, розвиток і проблеми української електроенергетики, нафтогазового, гірничо-видобувного, військово-промислового та аграрного комплексів, міжнародної торгівлі тощо,

спричинені російською агресією. Також висвітлювалися питання повоєнної відбудови України, проблеми адаптації українських біженців у соціумі та на ринку праці країн перебування, перспективи розвитку світової економіки. Економічна тематика була пріоритетною в інформаційно-аналітичних матеріалах С. Кулицького [26, 27, 28, 29], С. Горової [30], Ю. Якименка [31].

Інформаційно-аналітичний бюлетень «Шляхи розвитку української науки: суспільний дискурс», який присвячений питанням підвищення ефективності наукової діяльності, висвітлює перебіг реформування української науки, її внесок у суспільний розвиток та підвищення обороноздатності країни, у роки війни публікував добірки матеріалів ЗМІ, сайтів, блогів, соціальних мереж про дослідження українських учених, наукових інститутів Національної академії наук України, що сприяють посиленню обороноздатності нашої країни, створенню нових зразків зброї, застосуванню новітніх матеріалів і технологій для виробництва засобів знищення ворога тощо. До бюлетеня також були включені наукові статті та аналітичні матеріали науковців СІАЗ, які досліджували шкоду, заподіяну повномасштабною війною різним сферам життя нашого суспільства: інвестиційним перспективам України, екології, зокрема через забруднення ґрунтів, захоплення Запорізької АЕС та руйнування Каховської ГЕС, сільському господарству, водним ресурсам, корисним копалинам, культурній спадщині тощо. Водночас у бюлетені трансливалися наукові погляди на шляхи відновлення цих сфер після завершення війни, перспективи деокупації українських територій, науково-організаційні аспекти психологічної адаптації військовослужбовців ЗСУ до мирного життя.

Отже, проаналізувавши наукові та інформаційно-аналітичні ресурси, створені науковими співробітниками СІАЗ НБУВ за три роки повномасштабної війни Росії проти України, варто відзначити, що вони за своєю тематикою, фактологічним та подієвим наповненням, висновками, сформульованими на основі аналізу експертних оцінок та прогнозів, є ресурсом, що дає змогу встановити деталі і послідовність перебігу військових, політичних, економічних процесів періоду повномасштабної війни. Наукові гіпотези й аналітичні висновки, сформульовані у цих дослідженнях та поширені в

інформаційному середовищі завдяки надійним і доступним засобам комунікації бібліотеки зі своїми користувачами, доречно вважати елементом стратегічного наративу держави про російсько-українську війну, оскільки бібліотека формулює їх на основі використання достовірної, релевантної, неупередженої, заснованої на експертних оцінках інформації, яка є підґрунтям для розуміння суспільством подій і процесів, що відбуваються в Україні та світі під час війни, сприяє формуванню об'єктивної їх оцінки та впливає на становлення переконань сприймачів наративу.

Подальші дослідження цієї проблематики можуть бути сконцентрованими на більш детальному аналізі інформаційних продуктів СІАЗ НБУВ, що відображають перебіг подій російсько-української війни, аналізують її вплив на різні сфери життя українського суспільства, міжнародну спільноту, геополітичні процеси та окреслюють перспективи повоєнної відбудови й подальшого розвитку України. Розширення меж наукових пошуків можливе також у напрямі вивчення тематики та змісту інформаційно-аналітичних матеріалів інших підрозділів НБУВ, зокрема Національної юридичної бібліотеки та Фонду Президентів України, узагальнення і систематизації наративів про російсько-українську війну, трансльованих бібліотечною системою України загалом, порівняння українського досвіду комунікацій під час війни із досвідом інших країн, на території яких ведуться активні бойові дії чи трапляються збройні конфлікти. Також перспективними видаються дослідження історичного характеру, в основу яких можуть бути покладені акумульовані бібліотеками верифіковані і систематизовані інформаційні ресурси, які допоможуть встановити послідовність подій, виявити закономірності і вивести уроки з цього складного для нашої країни періоду, аби не допустити аналогічних викликів у майбутньому.

Список бібліографічних посилань

1. Почепцов Г. Г. Когнітивні підходи до аналізу інформаційного простору. *Детектор медіа*. 2012. 21.10. URL: <https://ms.detector.media/manipulyatsii/post/5895/2012-10-21-kognityvni-pidkhody-do-analizuinformatsiynogo-prostoru/> (дата звернення: 21.02.2025).

2. Дубов Д. «Стратегічний наратив»: до проблеми реалізації сутнісної складової стратегічних комунікацій в Україні». Аналітична записка. *Нац. ін-т страт. досл. : вебсайт*. 2016. 03.11. URL: <https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/strategichniy-narativ-do-problemi-realizacii-sutnisnoi> (дата звернення 21.02.2025).

3. Лебідь Н. М. Наративи війни в українських ЗМІ в умовах повномасштабного вторгнення Росії. *Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. Т. 33 (72). № 5 Ч. 2. С.295–300. <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.2/49>

4. Палікот О. Телебачення в Україні під час війни: необхідна єдність чи «марафон пропаганди»? *Радіо Свобода*. 2023. 25.07. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-media-telebachennya-marafon-yedyni-povyny/32518335.html> (дата звернення 21.02.2025).

5. Ніколаєць Ю. Державна інформаційна політика України в умовах повномасштабного воєнного вторгнення Російської Федерації: суспільно-мобілізаційний потенціал і ефективність. *Політичні дослідження*. 2024. №1(7). С. 42–67. <https://doi.org/10.53317/2786-4774-2024-1-3>

6. Медіаспоживання українців в умовах повномасштабної війни. Опитування ОПОРИ. *ОПОРА : вебсайт*. 2022. 01.06. URL: https://www.oporaua.org/polit_ad/mediaspozhyvannia-ukrayintsiv-v-umovakh-povnomasshtabnoyi-viini-opituvannia-opori-24068 (дата звернення 21.02.2025).

7. Медіаспоживання українців: другий рік повномасштабної війни. Опитування ОПОРИ. *ОПОРА : вебсайт*. 2023. 10.07. URL: https://www.oporaua.org/polit_ad/mediaspozhyvannia-ukrayintsiv-drugii-rik-povnomasshtabnoyi-viini-24796 (дата звернення: 21.02.2025).

8. Медіаспоживання українців: третій рік повномасштабної війни – дослідження. *ОПОРА : вебсайт*. 2024. 10.07. URL: <https://www.oporaua.org/viyna/doslidzhennya-mediaspozhyvannya-ukrayinciv-tretyi-rik-povnomasshtabnoyi-viyni-25292> (дата звернення: 21.02.2025).

9. Тарасенко Н. Бібліотечна складова у розвитку інформаційного суспільства. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2016. Вип. 43. С. 115–130. <https://doi.org/10.15407/nr.43.115>

10. Тарасенко Н. Інноваційні аспекти бібліотечно-інформаційного виробництва. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернад-*

ського. 2015. Вип. 41. С. 543–559. URL: http://np.nbuiv.gov.ua/doc/nprnbuimviv_2015_41_42

11. Горлач П. З 2022 року і донині зруйновано та пошкоджено понад 700 бібліотек: Мінкульт. *Суспільне. Культура*. 2024. 19.07. URL: <https://suspilne.media/culture/794387-z-2022-roku-i-do-nini-zrujnovano-ta-poskodzeno-ponad-700-bibliotek-minkult/> (дата звернення: 15.02.2025).

12. Горовий В. Бібліотечні документально-ресурсні центри як важливі інформаційні установи в умовах міжнародного воєнного протистояння в Україні. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2024. Вип. 70. С. 11–22. <https://doi.org/10.15407/nr.70.011>

13. Аулін О. Специфіка бібліотечно-інформаційної діяльності під час воєнного конфлікту. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2022. Вип. 64. С. 43–54. <https://doi.org/10.15407/nr.64.043>

14. Аулін О. Стратегічні комунікації у протидії деструктивним російським наративам. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 67. С. 82–95. <https://doi.org/10.15407/nr.67.082>

15. Желай О. Бібліотечно-аналітичне обслуговування в умовах військового та інформаційного протистояння. На прикладі СІАЗ НБУВ. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 69. С. 228–245. <https://doi.org/10.15407/nr.69.228>

16. Натаров О. Активізація інформаційно-комунікаційної діяльності наукових бібліотек України в умовах воєнного стану (на прикладі СІАЗ НБУВ). *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 67. С. 244–265. <https://doi.org/10.15407/nr.67.244>

17. Кулицький С. Дослідження на базі ресурсів наукової бібліотеки проблем українських вимушено переміщених осіб-біженців і ринку праці за умов повномасштабної воєнної агресії Росії. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 67. С. 145–161. <https://doi.org/10.15407/nr.67.145>

18. Кулицький С. Адаптація українських біженців за кордоном до умов країн перебування як поліструктурна багаторівнева система соціальних комунікацій. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2024. Вип. 70. С. 100–118. <https://doi.org/10.15407/nr.70.100>

19. Потіха А. Стан і перспективи надання Україні важкого озброєння, сучасних систем ППО й авіації в оцінках експертів.

Україна: події, факти, коментарі. 2023. № 1. С. 6–24. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2023/2023_Ukraine_1.pdf (дата звернення 25.02.2025).

20. Дем'яненко М. Військова допомога і постачання важкого озброєння Україні: стан, проблеми, перспективи. *Україна: події, факти, коментарі*. 2022. № 5. С. 5–17. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2022/2022_Ukraine_5.pdf (дата звернення 25.02.2025).

21. Рябоконь О. Про деякі аспекти постачання західними союзниками нових зразків зброї до України. *Україна: події, факти, коментарі*. 2022. № 10. С. 20–28. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2022/2022_Ukraine_10.pdf (дата звернення 25.02.2025).

22. Закіров М. Український контекст європейської політики: саміт ЄС і новий Генеральний секретар НАТО. *Україна: події, факти, коментарі*. 2024. № 13. С. 15–22. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2024/2024_Ukraine_13.pdf (дата звернення 25.02.2025).

23. Ворошилов О. Українська формула миру: обговорення та перспективи. *Україна: події, факти, коментарі*. 2023. № 15. С. 4–14. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2023/2023_Ukraine_15.pdf (дата звернення 25.02.2025).

24. Аулін О. Реакція ісламського світу на російську агресію в Україні. *Україна: події, факти, коментарі*. 2022. № 5. С. 48–57. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2022/2022_Ukraine_5.pdf (дата звернення 25.02.2025).

25. Тарасенко Н. Безпекові угоди України з країнами-партнерами: зміст і значення в оцінках експертів. *Україна: події, факти, коментарі*. 2024. № 4. С. 20–35. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2024/2024_Ukraine_4.pdf (дата звернення 25.02.2025).

26. Кулицький С. Техніко-економічні аспекти розвитку військово-промислового комплексу у світі та Україні в умовах повномасштабної війни. *Україна: події, факти, коментарі*. 2024. № 17. С. 23–36. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2024/2024_Ukraine_17.pdf (дата звернення 25.02.2025).

27. Кулицький С. Техніко-економічні аспекти розвитку військово-промислового комплексу у світі та Україні в умовах повномасштабної війни. *Україна: події, факти, коментарі*. 2024. № 18. С. 35–52. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2024/2024_Ukraine_18.pdf (дата звернення 25.02.2025).

28. Кулицький С. Техніко-економічні аспекти розвитку військово-промислового комплексу у світі та Україні в умовах повномасштабної війни. *Україна: події, факти, коментарі*. 2024. № 19. С. 30–38. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2024/2024_Ukraine_19.pdf (дата звернення 25.02.2025).

29. Кулицький С. Техніко-економічні аспекти розвитку військово-промислового комплексу у світі та Україні в умовах повномасштабної війни. *Україна: події, факти, коментарі*. 2024. № 20. С. 42–58. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2024/2024_Ukraine_20.pdf (дата звернення 25.02.2025).

30. Горова С. Аграрний сектор України в умовах воєнних реалій. *Україна: події, факти, коментарі*. 2023. № 19. С. 40–46. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2023/2023_Ukraine_19.pdf (дата звернення 25.02.2025).

31. Якименко Ю. Проблеми відбудови житлового фонду України в оцінках політиків і експертів. *Україна: події, факти, коментарі*. 2022. № 5. С. 45–48. URL: https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2022/2022_Ukraine_5.pdf (дата звернення 25.02.2025).

References

1. Pocheptsov, H. H. (2012) Kohnityvni pidkhody do analizu informatsiinoho prostoru [Cognitive approaches to analysis of informational space]. *Detektor media – Media Detector* [in Ukrainian]. Retrieved from <https://ms.detektor.media/manipulyatsii/post/5895/2012-10-21-kognityvni-pidkhody-do-analizuinformatsiynogo-prostoru/> (Last accessed: 21.02.2025).

2. Dubov, D. (2016). “Stratehichnyi naratyv”: do problemy realizatsii sutnisnoi skladovoi stratehichnykh komunikatsii v Ukraini”. *Analitychna zapyska* [“Strategic Narrative”: Toward the Problem of Implementing an

Essential Component of Strategic Communications in Ukraine. Analytical Note]. *Natsionalnyi instytut stratehichnykh doslidzhen: vebсайт – National Institute for Strategic Studies: website* (November 03) [in Ukrainian]. Retrieved from <https://www.niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/strategichniy-narativ-do-problemi-realizacii-sutnisnoi> (Last accessed: 21.02.2025).

3. Lebid, N. M. (2022). Naratyvy viiny v ukrainskykh ZMI v umovakh povnomasshtabnoho vtorhennia Rosii. [War narratives in the Ukrainian media in the conditions of a full-scale russian invasion]. *Vcheni zapysky TNU im. V. I. Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Zhurnalistyka – Scientific notes of V. I. Vernadsky Taurida National University, Series: “Philology. Journalism”, 33(72), 5, 2, 295-300* [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.2/49>

4. Palikot, O. (2023). Telebachennia v Ukraini pid chas viiny: neobkhidna yednist chy “marafon propahandy”? [Television in Ukraine during the wartime: unity which is in need, or “marathon of propaganda”?] *Radio Svoboda – Radio Liberty*. (July 25) [in Ukrainian]. Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-media-telebachennya-marafon-yedyni-novyny/32518335.html> (Last accessed: 21.02.2025).

5. Nikolaiets, Yu. (2024). Derzhavna informatsiina polityka Ukrainy v umovakh povnomasshtabnoho voiennoho vtorhennia Rosiiskoi Federatsii: suspilno-mobilizatsiinyi potentsial i efektyvnist [State information policy of Ukraine in the conditions of a full-scale military invasion of the Russian Federation: social mobilization potential and efficiency]. *Politychni doslidzhennia – Political Studies, 1(7), 42-67* [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.53317/2786-4774-2024-1-3>

6. Mediaspozhyvannia ukrainsiv v umovakh povnomasshtabnoi viiny. Opytuvannia OPORY [Media consumption of Ukrainians in a full-scale war. OPORA survey]. *OPORA: vebсайт – OPORA: website*. (2022, June 01) [in Ukrainian]. Retrieved from https://www.oporaua.org/polit_ad/mediaspozhyvannia-ukrayintsiv-v-umovakh-povnomasshtabnoyi-viiny-opituvannia-opori-24068 (Last accessed: 21.02.2025).

7. Mediaspozhyvannia ukrainsiv v umovakh povnomasshtabnoi viiny. Opytuvannia OPORY [Media consumption of Ukrainians in a full-scale war. OPORA survey]. *OPORA: vebсайт – OPORA: website*.

(2023, July 10) [in Ukrainian]. Retrieved from https://www.oporaua.org/polit_ad/mediaspzhivannia-ukrayintsiv-drugii-rik-povnomasshtabnoyi-viini-24796 (Last accessed: 21.02.2025).

8. Mediaspzhivannia ukraintsiv v umovakh povnomasshtabnoi viiny. Opytuvannia OPORY [Media consumption of Ukrainians in a full-scale war. OPORA survey]. *OPORA: vebseit – OPORA: website*. (2024, July 10) [in Ukrainian]. Retrieved from <https://www.oporaua.org/viyna/doslidzhennya-mediaspzhivannya-ukrayinciv-tretyi-rik-povnomasshtabnoyi-viini-25292> (Last accessed: 21.02.2025).

9. Tarasenko, N. (2016). Bibliotechna skladova u rozvytku informatsiinoho suspilstva [The library component in the development of the information society]. *Naukovi praci Nacionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskogo – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 43, 115-130 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.43.115>

10. Tarasenko N. (2015). Innovatsiini aspekty bibliotechno-informatsiinoho vyrobnytstva [Innovative aspects of library and information production]. *Naukovi praci Nacionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskogo – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 41, 543-559 [in Ukrainian]. Retrieved from http://np.nbuv.gov.ua/doc/nbnbuimviv_2015_41_42

11. Horlach, P. Z 2022 roku i donyni zruinovano ta poskodzheno ponad 700 bibliotek: Minkult [Since 2022 to the present day, more than 700 libraries have been destroyed and damaged: Ministry of Culture]. *Suspilne. Kultura – Public. Culture*. (2024, July 19) [in Ukrainian]. Retrieved from <https://suspilne.media/culture/794387-z-2022-roku-i-do-nini-zruinovano-ta-poskodzheno-ponad-700-bibliotek-minkult/> (Last accessed: 15.02.2025).

12. Horovyi, V. (2024). Bibliotechni dokumentalno-resursni tsentry yak vazhlyvi informatsiini ustanovy v umovakh mizhnarodnoho voiennoho protystoiannia v Ukraini [Library documentary resource centers as important information institutions in the conditions of international military confrontation in Ukraine]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 70, 11-22 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.70.011>

13. Aulin, O. (2022). Spetsyfika bibliotechno-informatsiinoi diialnosti

pid chas voiennoho konfliktu [Specificity of library and information activity during the military conflict]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 64, 43-54 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.64.043>

14. Aulin, O., Aulina, O. (2023). Stratehichni komunikatsii u protyddi destruktyvnyym rosiiskym naratyvym [Strategic communications in counteracting destructive Russian narratives]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 67, 82-95 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.67.082>

15. Zhelai, O. (2023). Bibliotechno-analitychne obsluhovuvannia v umovakh viiskovoho ta informatsiinoho protystoiannia. Na prykladi SIAZ NBUV [Library and analytical service in the conditions of military and information confrontation (case of SIAZ NBUV)]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 69, 228-245 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.69.228>

16. Natarov, O. (2023). Aktyvizatsiia informatsiino-komunikatsiinoi diialnosti naukovykh bibliotek Ukrainy v umovakh voiennoho stanu (na prykladi SIAZ NBUV) [Enhancing of the information and communication activities of libraries in Ukraine under martial law (case of the Information and Analytical Support Service (IASS) of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine)]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 67, 244-265 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.67.244>

17. Kulytskyi, S. (2023). Doslidzhennia na bazi resursiv naukovoï biblioteky problem ukrainskykh vymusheno peremishchenykh osib-bizhentsiv i rynku pratsi za umov povnomasshtabnoi voiennoi ahresii Rosii [Research of the problems of Ukrainian forcibly displaced persons / refugees and the labor market during Russia's full-scale military aggression using resources of a scientific library]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 67, 145-161 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.67.145>

18. Kulytskyi, S. (2024). Adaptatsiia ukrainskykh bizhentsiv za

kordonom do umov krain perebuvannia yak polistrukturna bahatorivneva systema sotsialnykh komunikatsii [Adaptation of Ukrainian refugees abroad to the conditions of host countries as a polystructural multi-level system of social communications]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V. I. Vernadskoho – Transactios of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, 70, 100-118 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.70.100>

19. Potikha, A. (2023). Stan i perspektyvy nadannia Ukraini vazhkoho ozbroiennia, suchasnykh system PPO y aviatsii v otsinkakh ekspertiv [The status and prospects of providing Ukraine with heavy weapons, modern air defense systems and aviation, in experts assessments]. *Ukraina: podii, fakty, komentari – Ukraine: Events, Facts, Comments*, 1, 6-24 [in Ukrainian]. Retrieved from https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2023/2023_Ukraine_1.pdf (Last accessed: 25.02.2025).

20. Demianenko, M. (2022). Viiskova dopomoha i postachannia vazhkoho ozbroiennia Ukraini: stan, problemy, perspektyvy [Military aid and supply of heavy weapons to Ukraine: status, problems, prospects]. *Ukraina: podii, fakty, komentari – Ukraine: Events, Facts, Comments*, 5, 5-17 [in Ukrainian]. Retrieved from https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2022/2022_Ukraine_5.pdf (Last accessed: 25.02.2025).

21. Riabokon, O. (2022). Pro deiaki aspekty postachannia zakhidnymy soiuznykamy novykh zrazkiv zbroi do Ukrainy [On some aspects of the supply of new weapons to Ukraine by Western allies]. *Ukraina: podii, fakty, komentari – Ukraine: Events, Facts, Comments*, 10, 20-28 [in Ukrainian]. Retrieved from https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2022/2022_Ukraine_10.pdf (Last accessed: 25.02.2025).

22. Zakirov M. (2024). Ukrainskyi kontekst yevropeiskoi polityky: samit YeS i novyi Heneralnyi sekretar NATO [Ukrainian context of European politics: EU summit and new NATO Secretary General]. *Ukraina: podii, fakty, komentari – Ukraine: Events, Facts, Comments*, 13, 15-22 [in Ukrainian]. Retrieved from https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2024/2024_Ukraine_13.pdf (Last accessed: 25.02.2025).

23. Voroshylov O. (2023). Ukrainska formula myru: obhovorennia ta perspektyvy [Ukrainian peace formula: discussion and prospects]. *Ukraina: podii, fakty, komentari – Ukraine: Events, Facts, Comments*, 15, 4-14 [in Ukrainian]. Retrieved from https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2023/2023_Ukraine_15.pdf (Last accessed: 25.02.2025).

24. Aulin O. (2022). Reaktsiia islamskoho svitu na rosiisku ahresiiu v Ukraini [The Islamic world's reaction to Russian aggression in Ukraine]. *Ukraina: podii, fakty, komentari – Ukraine: Events, Facts, Comments*, 5, 48-57 [in Ukrainian]. Retrieved from https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2022/2022_Ukraine_5.pdf (Last accessed: 25.02.2025).

25. Tarasenko N. (2024). Bezpekovi uhody Ukrainy z krainamy-partneramy: zmist i znachennia v otsinkakh ekspertiv [Ukraine's security treaties with partner countries: content and significance, in experts assessments]. *Ukraina: podii, fakty, komentari – Ukraine: Events, Facts, Comments*, 4, 20-35 [in Ukrainian]. Retrieved from https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2024/2024_Ukraine_4.pdf (Last accessed: 25.02.2025).

26. Kulytskyi, S. (2024). Tekhniko-ekonomichni aspekty rozvytku viiskovo-promysloвого комплексу u sviti ta Ukraini v umovakh povnomasshtabnoi viiny [Technical and economic aspects of the development of the military-industrial complex in the world and Ukraine during the full-scale war]. *Ukraina: podii, fakty, komentari – Ukraine: Events, Facts, Comments*, 17, 23-36 [in Ukrainian]. Retrieved from https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2024/2024_Ukraine_17.pdf (Last accessed: 25.02.2025).

27. Kulytskyi, S. (2024). Tekhniko-ekonomichni aspekty rozvytku viiskovo-promysloвого комплексу u sviti ta Ukraini v umovakh povnomasshtabnoi viiny [Technical and economic aspects of the development of the military-industrial complex in the world and Ukraine during the full-scale war]. *Ukraina: podii, fakty, komentari – Ukraine: Events, Facts, Comments*, 18, 35-52 [in Ukrainian]. Retrieved from https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2024/2024_Ukraine_18.pdf (Last accessed: 25.02.2025).

28. Kulytskyi, S. (2024). Tekhniko-ekonomichni aspekty rozvytku

viiskovo-promyslovoho kompleksu u sviti ta Ukraini v umovakh povnomasshtabnoi viiny [Technical and economic aspects of the development of the military-industrial complex in the world and Ukraine during the full-scale war]. *Ukraina: podii, fakty, komentari – Ukraine: Events, Facts, Comments*, 19, 30-38 [in Ukrainian]. Retrieved from https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2024/2024_Ukraine_19.pdf (Last accessed: 25.02.2025).

29. Kulytskyi, S. (2024). Tekhniko-ekonomichni aspekty rozvytku viiskovo-promyslovoho kompleksu u sviti ta Ukraini v umovakh povnomasshtabnoi viiny [Technical and economic aspects of the development of the military-industrial complex in the world and Ukraine during the full-scale war]. *Ukraina: podii, fakty, komentari – Ukraine: Events, Facts, Comments*, 20, 42-58 [in Ukrainian]. Retrieved from https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2024/2024_Ukraine_20.pdf (Last accessed: 25.02.2025).

30. Horova, S. (2023). Ahrarnyi sektor Ukrainy v umovakh voiennykh realii [Ukraine's agricultural sector in the context of war realities]. *Ukraina: podii, fakty, komentari – Ukraine: Events, Facts, Comments*, 19, 40-46 [in Ukrainian]. Retrieved from https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2023/2023_Ukraine_19.pdf (Last accessed: 25.02.2025).

31. Yakymenko, Yu. (2022). Problemy vidbudovy zhytlovoho fondu Ukrainy v otsinkakh politykiv i ekspertiv [Problems of rebuilding the housing stock of Ukraine, in the assessments of politicians and experts]. *Ukraina: podii, fakty, komentari – Ukraine: Events, Facts, Comments*, 5, 45-48 [in Ukrainian]. Retrieved from https://nbuviap.gov.ua/images/informaciyni_vidanya/ukr_podii_fakti/2022/2022_Ukraine_5.pdf (Last accessed: 25.02.2025).

Стаття надійшла до редакції 26.02.2025.

Nataliya Tarasenko,

Research Associate,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskyi Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: n_tarasenko@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1825-2209>

The Role of Libraries in the Creation and Dissemination of Narratives about the Russian-Ukrainian War

The article presents the analysis of scientific approaches to revealing the content of the concept of “strategic narrative”, the argumentation of the relevance and necessity of its qualitative formation and dissemination in the system of social communications during the Russian-Ukrainian war. In this context, attention is focused on the increase in the intensity of information flows and the difficulty in recognizing reliable information due to this, which weakens the efforts of the Ukrainian state and society to broadcast strategic narratives about Russian aggression. A scientific analysis of the role of libraries in the formation of narratives about the Russian-Ukrainian war is carried out from the point of view of libraries’ functioning as general public information centers that provide access to verified and structured information, as well as new resources created on its basis. The scientific and information-analytical products created by researchers of the Service of Informational and Analytical Support of State Authorities which operates as the part of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine (SIAZ NBUV), during the three years of Russia’s full-scale war against Ukraine, are studied and systematized. It has been established that, in terms of their subject matter, factual and event content, and conclusions formulated on the basis of the analysis of expert assessments and forecasts, they are a resource that makes it possible to establish the details and sequence of the course of military, political, and economic processes during the full-scale war. The scientific hypotheses and analytical conclusions formulated in these studies and disseminated in the information environment through the library’s means of communication with its users, should be considered an element of the state’s strategic narrative about the Russian-Ukrainian war, since the library formulates it basing on the use of reliable, relevant, and unbiased information, which is the basis for public understanding of the events and processes taking place in Ukraine and the world during the war, contributes to the formation of their objective assessment, and influences the formation of the beliefs of the narrative’s recipients.

Keywords: narratives about the Russian-Ukrainian war, information and analytical products of the SIAZ NBUV, Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine, “Ukraine: Events, Facts, Comments”.